YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)
1 päivänä huhtikuuta 2004 *

Asiassa C-389/02,

jonka Finanzgericht Hamburg (Saksa) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Deutsche See-Bestattungs-Genossenschaft eG

vastaan

Hauptzollamt Kiel

ennakkoratkaisun kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/81/ETY (EYVL 316, s. 12) 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. Jann sekä tuomarit A. Rosas, A. La Pergola, R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) ja K. Lenaerts,

julkisasiamies: M. Poiares Maduro,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Deutsche See-Bestattungs-Genossenschaft eG, edustajanaan Rechtsanwalt M. Take,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään K. Gross,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

ottaen huomioon julkisasiamiestä kuultuaan tekemänsä päätöksen, jonka mukaan asia ratkaistaan ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

Finanzgericht Hamburg on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 16.10.2002 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 5.11.2002, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/81/ETY (EYVL L 316, s. 12) 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkinnasta.

Tämä kysymys on esitetty Deutsche See-Bestattungs-Genossenschaft eG:n (jäljempänä Deutsche See) ja Hauptzollamt Kielin välisessä asiassa, joka koskee kivennäisöljyjen valmisteveron soveltamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

Direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Sen lisäksi, mitä direktiivissä 92/12/ETY säädetään yleisesti valmisteveron alaisten tuotteiden vapauttamisesta valmisteverosta tiettyjen käyttötarkoitusten perusteella, jäsenvaltioiden on vapautettava yhdenmukaistetusta valmisteverosta

jäljempänä luetellut tuotteet edellytyksin, jotka jäsenvaltioiden on vahvistettava verovapautuksien oikean ja selkeän soveltamisen varmistamiseksi sekä veropetosten, veron kiertämisen tai muiden väärinkäytösten estämiseksi,

— —

c) kivennäisöljyt, jotka toimitetaan käytettäviksi moottoripolttoaineina yhteisön aluevesillä muilla kuin yksityisillä huvialuksilla tapahtuvassa vesiliikenteessä (kalastus mukaan luettuna).

Tässä direktiivissä 'yksityisellä huvialuksella' tarkoitetaan alusta, jota luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö käyttää sen omistajana, vuokraajana tai sen muulla tavoin käyttöönsä saaneena muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin ja erityisesti muihin tarkoituksiin kuin vastiketta vastaan tai julkisten viranomaisten tarkoituksiin tapahtuviin matkustajien tai tavaroiden kuljetuksiin taikka palvelujen suorituksiin."

Kansallinen oikeus

4 Saksassa säädetään kivennäisöljyjen verottomasta käytöstä 21.12.1992 annetussa Mineralölsteuergesetz -nimisessä laissa (kivennäisöljyverosta annettu Saksan laki, BGBl. 1992 I, s. 2150 ja 2185; jäljempänä MinöStG) sekä 15.9.1993 annetussa Minieralölsteuer-Durchführungsverordnung-nimisessä asetuksessa (kivennäisöljyverolain täytäntöönpanoasetus, BGBl. 1993 I, s. 1602; jäljempänä MinöStV).

5 MinöStG:n 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään tältä osin, että jollei saman lain 12 §:stä muuta johdu, verotonta kivennäisöljyä saadaan käyttää moottorin polttoaineena tai lämmitykseen aluksilla, joita käytetään yksinomaan kaupallisessa vesiliikenteessä ja siihen liittyvissä avustavissa tehtävissä, kuten luotsi-, hinaus- tai muissa senkaltaisissa palveluissa ja omaan lukuun suoritettavassa liikenteessä, viranomais- tai sotilasaluksilla, meripelastusaluksilla sekä aluksilla, joita käytetään ammattimaiseen kalastukseen.

6 Bundesfinanzhof (Saksa) on tulkinnut käsitettä kaupallinen vesiliikenne vakiintuneessa oikeuskäytännössään siten, että se kattaa pelkästään henkilöiden ja esineiden kuljetuksen vesitse. MinöStG:n 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu kaupallinen vesiliikenne on siis kysymyksessä vain silloin, kun itse vesiliikenne on elinkeinotoiminnan välittömänä tarkoituksena.

7 Asetuksen antaja on sulkenut MinöStG:n 31 §:n 2 momentin 5 kohtaan sisältyvän valtuutuksen nojalla MinöStV:n 17 §:n 5 momentissa MinöStG:n 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettujen alusten joukosta tietyt vesikulkuneuvot. MinöStV:n 17 §:n 5 momentin 1 kohdassa säädetään, että muun muassa hautauspalveluja tarjoavien yritysten ja samankaltaisiin tarkoituksiin käytettävät alukset eivät ole MinöStG:n 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuja aluksia, joten verottomuus ei koske niissä moottorin polttoaineena ja lämmitykseen käytettäviä polttoaineita.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

8 Deutsche See on hautauspalveluja tarjoava yritys. Sillä on ulkomerellä järjestettäviä merihautauksia varten käytössään kolme alusta, MS Mira, MS Aries ja MS Pollux. Se pyysi Hauptzollamt Kieliltä (Kielin tullitoimipaikka)1.8.2000 päivätyllä kirjeellään lupaa saada käyttää valmisteverotonta kivennäisöljyä aluksillaan.

9 Hauptzollamt Kiel hylkäsi pyynnön 21.8.2000 tekemällään päätöksellä sillä perusteella, että aluksilla polttoaineena käytettävän kivennäisöljyn verottomuus ei koske MinöStV:n 17 §:n 5 momentin 1 kohdan mukaan hautauspalveluja tarjoavia yrityksiä.

10 Deutsche See väitti tästä päätöksestä tekemässään oikaisuvaatimuksessa, että MinöStV:n 17 §:n 5 momentissa hautauspalveluja tarjoavien yritysten suhteen tehty poikkeaminen kivennäisöljyn verovapaudesta ei ole yhdenmukainen direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan kanssa. Direktiivin mukaan verottomuuden ulkopuolelle jää ainoastaan kivennäisöljyn käyttäminen yksityisillä huvialuksilla tapahtuvassa veneilyssä. Deutsche Seen kaltaisen hautauspalveluja tarjoavan yrityksen alukset eivät kuulu yksityisillä huvialuksilla tapahtuvan vesiliikenteen käsitteen alaan, koska sen hautajaisaluksia käytetään kaupallisessa tarkoituksessa eli vastiketta vastaan tapahtuviin matkustajien kuljetuksiin ja palvelujen suorituksiin.

11 Hauptzollamt Kiel hylkäsi oikaisuvaatimuksen 26.9.2000 tekemällään päätöksellä todeten, että MinöStG:n 4 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan yksinomaan kaupallisessa vesiliikenteessä käytettävien alusten polttoaineet ovat verottomia. Koska Deutsche Seen yritystoiminnan tarkoituksena ei ole henkilöiden tai tavaroiden kaupallinen kuljetus, vaan merihautauksien suorittaminen, verottomuus ei tule kysymykseen.

12 Deutsche See nosti 12.10.2000 tästä päätöksestä kanteen Finanzgericht Hamburgissa ja vaati ensinnäkin, että vastaajan tämä päätös ja 21.8.2000 tekemä päätös kumotaan, ja toiseksi, että Hauptzollamt Kiel velvoitetaan antamaan sille lupa käyttää verotonta kivennäisöljyä kantajan aluksilla.

13 Finanzgericht Hamburgin mukaan Deutsche Seellä ei ole kansallisen oikeuden säännösten perusteella oikeutta käyttää verotonta kivennäisöljyä merihautausten suorittamiseen käyttämillään aluksilla. Riidanalaisen asian oikeudellinen arviointi on direktiivin 92/81 valossa kuitenkin sikäli epäselvää, että yhteisöjen lainsäätäjä ei ole määritellyt käsitettä "yhteisön aluevesillä — — tapahtuva vesiliikenne". Direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan toisessa alakohdassa määritellään vain käsite "yksityinen huvialus".

14 Direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan toisen alakohdan mukaisen "yksityisen huvialuksen" määritelmän perusteella Finanzgericht Hamburg päätyy siihen, että saman säännöksen ensimmäisessä alakohdassa oleva käsite "yhteisön aluevesillä — — tapahtuva vesiliikenne" on laajempi kuin MinöStG:n 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa oleva käsite "kaupallinen vesiliikenne", sellaisena kuin Bundesfinanzhof on sitä tulkinnut.

15 Finanzgericht Hamburg katsoo, että Deutsche Seen järjestämissä merihautauksissa on selvästi kysymys palvelujen suorittamisesta vastiketta vastaan ja että sen niissä käyttämiä aluksia käytetään yksiselitteisesti kaupallisiin tarkoituksiin. Sellaiset alukset kuuluvat näin ollen Finanzgericht Hamburgin mukaan direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun käsitteeseen "yhteisön alueella — — tapahtuva vesiliikenne".

16 Finanzgericht Hamburg on päättänyt tässä tilanteessa lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuna vesiliikenteenä pidettävä yhteisön aluevesillä tapahtuvaa liikennöintiä vesikulkuneuvoilla, joita käytetään muihin kuin yksityisiin eikaupallisiin tarkoituksiin?"

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

17 Esitettyyn kysymykseen vastaamista varten on todettava, että direktiivillä 92/81 pyritään, kuten sen kolmannesta ja viidennestä perustelukappaleesta käy ilmi, yhtäältä vahvistamaan yhteiset määritelmät kivennäisöljyjen ryhmään kuuluville tuotteille, jotka ovat yleisen valmisteverojärjestelmän alaisia, ja toisaalta säätämään näiden tuotteiden osalta tietyistä, yhteisön tasolla pakollisista vapautuksista.

18 Näistä perustelukappaleista sekä direktiivin 92/81 nimikkeestä käy ilmi, että näiden yhteisten määritelmien ja säädettyjen vapautusten tarkoituksena on edistää sisämarkkinoiden toimivuutta ja ottaa yhteisön tasolla käyttöön kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistettu järjestelmä.

19 Näin ollen direktiivillä 92/81 säänneltyjä tuotteita koskevia määritelmiä ja niitä koskevia vapautuksia on tulkittava itsenäisesti kysymyksessä olevien säännösten sanamuoto ja direktiivillä tavoitellut päämäärät huomioon ottaen.

20 Näiden vapautusten tällaiseen itsenäiseen tulkintaan on päädyttävä sitä suuremmasta syystä siksi, että direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdassa, kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-346/97, Braathens, 10.6.1999 antamassaan tuomiossa (Kok. 1999, s. I-3419, 31 kohta), jäsenvaltioille asetetaan velvollisuus olla saattamatta yhdenmukaistetun valmisteveron alaiseksi moottoripolttoainetta, jota käytetään tiettyihin tässä säännöksessä lueteltuihin toimintoihin.

21 Näiden vapauttamisvelvollisuuksien erilainen tulkinta kansallisella tasolla ei ainoastaan haittaisi yhteisön sääntelyn päämäärien saavuttamista ja vaarantaisi oikeusvarmuutta, vaan toisi mukanaan vaaran kyseisten talouden toimijoiden erilaisesta kohtelusta.

22 Direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan ensimmäisen alakohdan mukaan yhdenmukaistetusta valmisteverosta on vapautettu "kivennäisöljyt, jotka toimitetaan käytettäviksi moottoripolttoaineina yhteisön aluevesillä — — tapahtuvassa vesiliikenteessä". Tämän säännöksen mukaan ainoana poikkeuksena on, että tätä vapautusta ei sovelleta kivennäisöljyihin, joita käytetään "yksityisillä huvialuksilla" tapahtuvassa vesiliikenteessä. Saman c alakohdan toisessa alakohdassa määritellään käsite "yksityinen huvialus" alukseksi, jota käytetään muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin.

23 Tästä seuraa, että kaikki kaupallisissa tarkoituksissa suoritettavat vesiliikennetoimet kuuluvat direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetyn, yhdenmukaistetusta valmisteverosta tehdyn vapautuksen soveltamisalaan.

24 Tätä tulkintaa vahvistaa vielä yhteisöjen lainsäätäjällä ollut tahto määritellä huolella yksityisen huvialuksen käsite direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja täsmentää samalla tämän käsitteen soveltamisala suhteessa sellaisiin palvelujen suorituksiin, joissa alusta käytetään vastiketta vastaan.

25 Direktiivin 8 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ei tehdä mitään eroa kysymyksessä olevan vesiliikenteen tarkoituksen perusteella. Nimittäin kilpailun vääristymät,

jotka direktiivin säännöksillä on määrä välttää, voivat ilmetä kysymyksessä olevan kaupallisen vesiliikenteen lajista riippumatta.

26 Tähän on lisättävä, että jos yhteisöjen lainsäätäjä olisi halunnut sulkea yksityisellä huvialuksella tapahtuvan vesiliikenteen lisäksi tietynlaiset kaupallisluonteisen vesiliikenteen lajit vapautuksen ulkopuolelle, sellainen tämän vapautuksen rajoittaminen olisi täytynyt ilmaista nimenomaisesti direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan ensimmäisessä alakohdassa.

27 Edellä olevan johdosta on todettava, että ensimmäisessä alakohdassa suluissa oleva käsite "kalastus mukaan lukien" on katsottava pelkäksi täsmennykseksi kaupallisen vesiliikenteen osalta säädetyn vapautuksen tarkoituksesta.

28 Pääasiassa on riidatonta, että Deutsche Seen suorittamat vesiliikennetoimet ovat vastiketta vastaan tapahtuvia palvelujen suorituksia. Nämä vesiliikennetoimet eivät kuulu niiden kaupallisen luonteen takia yksityisiä huvialuksia koskevan poikkeuksen piiriin, joten vapautus kattaa ne.

29 Tällaisessa tilanteessa esitettyyn kysymykseen on vastattava, että direktiivin 92/81 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että käsite "yhteisön aluevesillä muilla kuin yksityisillä huvialuksilla tapahtuva vesiliikenne (kalastus mukaan lukien)" käsittää kaikki vesiliikenteen muodot kulloisenkin matkan tarkoituksesta riippumatta, jos se tapahtuu kaupallisessa tarkoituksessa.

Oikeudenkäyntikulut

Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut Finanzgericht Hamburgin 16.10.2002 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Kivennäisöljyjen valmisteverojen rakenteiden yhdenmukaistamisesta 19 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/81/ETY 8 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, että käsite "yhteisön aluevesillä muilla kuin yksityisillä huvialuksilla tapahtuva vesiliikenne (kalastus mukaan lukien)" käsittää kaikki vesiliikenteen muodot kulloisenkin matkan tarkoituksesta riippumatta, jos se tapahtuu kaupallisessa tarkoituksessa.

Jann Rosas La Pergola

Silva de Lapuerta Lenaerts

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä huhtikuuta 2004.

R. Grass

kirjaaja

P. Jann

ensimmäisen jaoston puheenjohtaja